

[Poseban prilog] **LIDER**

Muke zbog nematerijalnih šteta Osiguravatelji bilježe rast udjela naknada nematerijalnih šteta, ali neprecizni kriteriji zadaju im glavobolje. Željeli bi postići jedinstveno stajalište o tome da ista ozljeda dobije istu ocjenu posljedice povrede prava na život i zdravlje

Kako izmjeriti duševnu bol

piše **EDIS FELIĆ**
edis.felic@liderpress.hr

Naknada neimovinske štete aktualna je i već dugo vruća tema u europskim osiguravajućim krugovima, a ni hrvatskim osiguravajućim krugovima nije nimalo ne-

poznata. Hrvatska društva za osiguranje u problematici neimovinske štete traže odgovore koji se mogu svesti na dvije skupine: jedna je pokušati približiti osiguravatelja i oštećenog ili, kao što kaže Danijela Šaban, direktorica Sektora šteta u Jadranskom osiguranju, pokušati pomiriti načelo zaštite oštećenih i načelo ra-

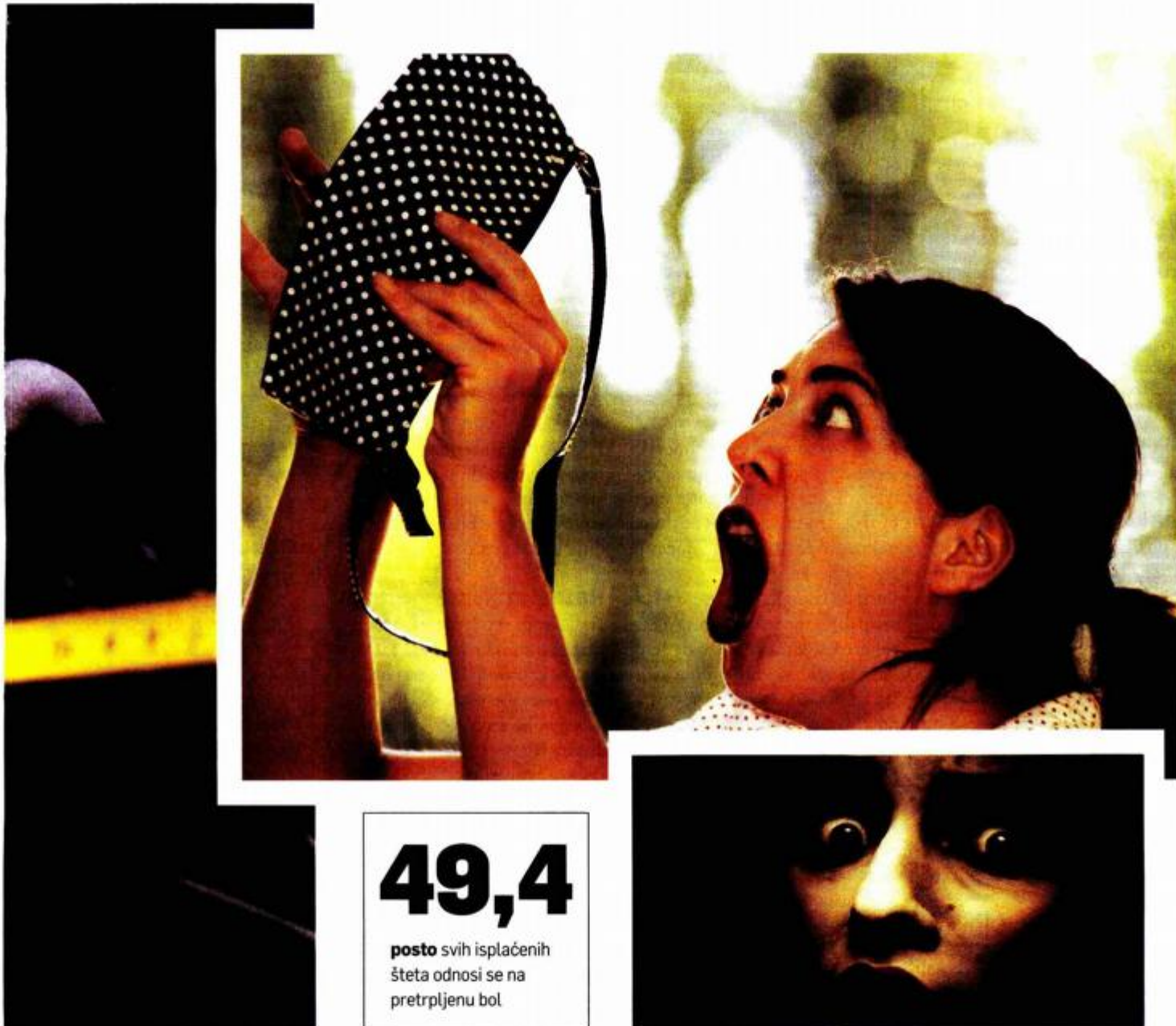
cionalizacije naknade radi postizanja što veće pravne sigurnosti svih zainteresiranih (oštećeni, sudovi, osiguratelji). Druga pokušava odgovoriti kako prihvatiti jedinstvenu tablicu za ocjenu posljedica, odnosno, kaže Šaban, postići jedinstveno stajalište da ista ozljeda dobije istu ocjenu posljedice povrede prava na život i

zdravlje, što u konačnici rezultira istim iznosom naknade neimovinske štete.

U hrvatskom obveznom pravu, objašnjava direktor Hrvatskog ureda za osiguranje Hrvoje Pauković, korektiv takva je pristupa i odredba Zakona o obveznim odnosima prema kojoj sud u odlučivanju o visini pravedne novčane

[Osiguranja]

49,4

posto svih isplaćenih šteta odnosi se na pretrpljenu bol

naknade mora voditi računa i o cilju kojem služi ta naknada, ali i o tome da se njome ne pogoduje težnjama koje nisu spojive s njezinom naravi i društvenom namjenom.

Nepredvidljiva presuda

Naime, zakonom nisu definirane odredbe o načinu utvrđivanja visine neimovinske štete jer je riječ o posebnoj vrijednosti koja se ne može cijeliti kao u slučajevima naknade imovinske štete (npr. šteta na vozilu kod koje se uzima u obzir tržišna, novonabavna vrijednost i dr.).

- Upravo stoga gotovo svi zakonodavci ocjenu neimovinske štete

ostavljaju sudskoj odluci. S obzirom na to da je pojam slobodne sudske ocjene vrlo širok, posljedica je različitost sudske prakse čak i u okvirima istog suda - kaže Pauković.

- Tako sudovi mogu raditi samo u sklopu pravno priznatih oblika nematerijalne štete - kaže Hrvoje Odak iz Službe za korporativne komunikacije Croatia osiguranje - ali sa svojom procjenom o stupnju štete.

Pri odlučivanju o visini pravedne novčane naknade sud vodi računa o jačini i trajanju ozljedom izazvanih fizičkih bolova, duševnih boli i straha te cilju kojem služi ta naknada. Medicinsko vješta-

čenje ključno je u odluci suda, ali s obzirom na to da nema njihovih zajedničkih kriterija, to stvara problem u tom segmentu naknada.

- Budući da je riječ o individualnom pravu kao povredi pravne osobnosti, sud donosi konačnu odluku, koja je za osiguravatelje uvijek nepredvidljiva. Novi Zakon o obveznim odnosima iz 2006. izjednačio je fizičke i pravne osobe u pravu na neimovinsku štetu. Prošireno je pravo na isplatu pravične novčane naknade u slučaju smrti ili osobito teške invalidnosti neke osobe na djetelove, bake, unučad i još nerođeno dijete - kaže Odak.

Neimovinska šteta, dodaje asistentica Uprave Uniqa osiguranja za štete i osiguravateljsko-pravne poslove Andreja Kumanović, prema svojoj je prirodi takva da se ne može u doslovnom smislu nadoknaditi u novcu jer zdravlje i život nemaju svoju cijenu.

Ipak, kad je štetnom radnjom povrijeđeno nečije pravo osobnosti, Zakon o obveznim odnosima predviđa novčani ekvivalent - pravednu novčanu naknadu.

- Ta naknada nije i ne može biti protuvrijednost za uništeno ili povrijeđeno dobro, nego se daje zato da oštećenik s pomoću drugih dobara i zadovoljstva koje može pribaviti za novac ublaži posljedice

[Poseban prilog] **LIDER**

DANIJELA ŠABAN,
JADRANSKO OSIGURANJE:

- U posljednje tri godine društva za osiguranje isplatila su više od dvije milijarde kuna osobama stradalim u prometnim nesrećama kao naknadu za neimovinske štete

ANDREJA KUMANOVIĆ,
UNIQA OSIGURANJE:

- Neimovinska šteta po svojoj je prirodi takva da se ne može u doslovnom smislu nadoknaditi u novcu, jer zdravlje i život nemaju svoju cijenu

DARINKO IVKOVIĆ,
EUROHERC OSIGURANJE:

- Kod nas tzv. bagatelna šteta, odnosno duševna bol ili pretrpljeni šok u takvim štetama, stoji mnogo više nego npr. u Njemačkoj

HRVOJE PAUKOVIĆ, HRVATSKI URED ZA OSIGURANJE:

- Gotovo svi zakonodavci ocjenu neimovinske štete ostavljaju odluci sudova. Pojam slobodne sudske ocjene vrlo je širok, pa je sudska praksa često različita

svoje neimovinske štete - kaže Kumanović.

Velika vrijednost

U posljednje tri godine, kaže Šaban, društva za osiguranje isplatila su više od dvije milijarde kuna osobama stradalim u prometnim nesrećama kao naknadu za neimovinsku štetu, što je gotovo pola udjela od svih naknada. U strukturi isplaćenih iznosa na neimovinsku štetu sadržana je naknada radi povrede prava osobnosti - na tjelesno i duševno zdravlje, naknada za pretrpljene duševne boli zbog smrti bliskog srodnika, troškovi liječenja te isplaćene rente.

Jadransko osiguranje isplatilo je, pokazuje Šaban, nešto malo manje od 400 milijuna kuna na ime naknade neimovinske štete iz auto-odgovornosti. U toj kući više su od 50 posto naknade za neimovinske štete, odnosno 40-ak posto od ukupnog iznosa svih isplaćenih šteta.

- U strukturi isplaćenih iznosa na neimovinsku štetu u Jadranskom osiguranju 59 posto isplaćenih iznosa odnosilo se na naknadu

radi povrede prava osobnosti i rente, 33 posto na naknadu za pretrpljene duševne boli zbog smrti bliskog srodnika, osam posto na naknadu za troškove liječenja HZZO-u - kaže Šaban.

Darinko Ivković, član Uprave i izvršni direktor Sektora šteta u Euroherc osiguranju, kaže da je ta kuća u isto vrijeme prema svim štetama iz automobilske odgovornosti isplatila ukupno otprilike milijardu kuna, od čega za štete na stvarima 480 milijuna kuna, a za štete na osobama 520 milijuna.

- To je mnogo veći iznos u korist šteta na osobama za razliku od npr. gospodarski jake Njemačke, gdje je omjer 80 prema 20 u korist šteta na stvarima. Pogledamo li njemačke tablice Hecks s pregledom sudskih odluka, možemo primijetiti da je u njima mnogo sudskih odluka u kojima je tužitelju dosuđen iznos od 50 eura, 70 ili 100 eura.

Takvih presuda u našoj zemlji jednostavno nema. Kod nas tzv. bagatelna šteta, odnosno duševna bol ili pretrpljeni šok u takvim štetama, stoji mnogo više - kaže

Ivković dodajući da je udio šteta na osobama ukupno isplaćenim štetama iz osnova automobilske odgovornosti u posljednje tri godine bio 51 posto.

Nesnalazljivost vještaka

Iris Urem, voditeljica Marketinga i odnosa s javnošću u Triglav osiguranju, kaže da i oni bilježe porast isplaćenih naknada za taj oblik štete. No kako tomu doskočiti?

Osim zakona i medicinskih vještačenja visina naknade neimovinske štete u praksi trebala bi se određivati, kaže Urem, na temelju tzv. Orijentacijskih kriterija za utvrđivanje visine nematerijalne (neimovinske) štete koje je predložio Vrhovni sud potkraj 2002. Njima je s obzirom za prethodno navedene kriterije određen novčani ekvivalent. Budući da je to samo orijentacija, dakle ne i propis, različiti sudovi, pa i suci u istim sudovima, u sličnim situacijama različito odlučuju o visini naknade tog oblika štete.

- U Triglav osiguranju trudimo se takvoj situaciji doskočiti tako da se visina naknade što pravednije utvrdi i da se unutar zakonskih rokova isplati nesporni dio naknade štete. Takvo načelo rada rezultiralo je smanjenjem broja novih sudskih predmeta - kaže Urem.

No hrvatska društva za osiguranje, kaže Šaban, već neko vrijeme postavljaju i pitanje preispitivanja Orijentacijskih kriterija i iznosa za utvrđivanje visine pra-

ŠTO SE PRIZNAJE

Pravno priznati oblici nematerijalne štete

- pretrpljeni fizički bolovi
- pretrpljene duševne boli zbog smanjenja životne aktivnosti
- pretrpljene duševne boli zbog naruženosti
- pretrpljene duševne boli zbog teške invalidnosti
- pretrpljene duševne boli zbog prijevare, prinude ili zlorabe
- pretrpljene duševne boli zbog bilo kojega kaznenog dijela protiv dostojanstva, osobe i morala
- povreda ugleda časti, slobode i prava osobe
- pretrpljena bol zbog smrti bliske osobe
- pretrpljeni strah

vedne novčane naknade jer su doneseni dok je na snazi bio stari ZOO iz 1991. i posebno pitanje njihove (ne)primjene na novu koncepciju pojma neimovinske štete (povreda prava osobnosti) definiranu novim ZOO-om iz 2005. Ivković pak upozorava da se zbog nepostojanja odgovarajućih ujednačenih medicinskih standarda sudski vještaci nisu snalazili tijekom izrađivanja nalaza i mišljenja koristeći se različitim tablicama s područja dobrovoljnih i mirovinskih osiguranja, što je neprihvatljivo u naknadi štete jer je na tim područjima riječ o ugovorenim naknadama. ■

ISPLATA NEIMOVINSKIH ŠTETA

Koliko je vrijedila pretrpljena bol

Godina	Naknade u kunama	Udio u ukupno isplaćenom iznosu
2006.	777.510.986,63	48,03 posto
2007.	712.846.110,70	45,63 posto
2008.	778.404.000,00	49,42 posto